

Duits - havo : vakspecifieke informatie centraal examen 2018

Deze informatie is gelijktijdig met de Septembermededeling van het College voor Toetsen en Examens (het CvTE) (zie Examenblad.nl) bekendgemaakt.

Veranderingen t.o.v. 2017 zijn geel gemarkeerd.

Veranderingen t.o.v. de Septembermededeling zijn blauw gemarkeerd.

Examenstof:	zie syllabus moderne vreemde talen havo 2018
Syllabus:	wijkt inhoudelijk niet af van syllabus 2017
Nadere informatie:	<i>Antwoordbladen</i> Vanaf examenjaar 2017 worden de antwoordbladen van de centrale examens Duits havo en vwo met de andere examendocumenten aan de scholen op papier verstuurd. Het antwoordblad is hiermee een officieel examendocument geworden, dat bij de afname van het examen gebruikt moet worden.
Onderzoek prestatie-eis:	<i>Onderzoek prestatie-eis via WOLF</i> De komende jaren willen we onderzoeken wat naar de mening van het onderwijsveld een redelijke prestatie-eis (gemiddeld cijfer en percentage onvoldoende) voor de verschillende centrale examens is. Als onderdeel van dit onderzoek starten we dit jaar een pilot. Uw vak is geselecteerd voor deze pilot. Aan u wordt gevraagd in WOLF een extra vraag in te vullen, voorafgaand aan de examenafname. De vraag luidt 'Vindt u dat deze leerling voldoende vaardig is voor het centraal examen en een voldoende cijfer zou moeten krijgen?'. Een uitgebreidere instructie wordt in april verspreid via Examenblad.nl en wordt opgenomen in de WOLF-handleiding.
Correctievoorschrift:	<i>Status: regelgeving</i> Het CvTE heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift. Als de corrector van mening is dat het correctievoorschrift een onvolkomenheid bevat, neemt hij contact op met het Examenloket via het contactformulier op www.examenloket.nl . <i>Aanvullingen</i> Zie paragraaf 9.4.2 van de septembermededeling. <i>Uitvoering correctie</i> In de bijlage bij deze mededeling vindt u de publicatie "Het beoordelingsmodel van het CE moderne vreemde talen: ga er correct mee om!" over de beoordeling van de centrale examens moderne vreemde talen op basis van het correctievoorschrift.

Bijlage:

Het beoordelingsmodel van het CE moderne vreemde talen: ga er correct mee om!

De centrale examens moderne vreemde talen havo/vwo toetsen leesvaardigheid

Voor een betrouwbare meting van de vaardigheid van examenkandidaten bestaat het examen uit meerdere teksten en een veertigtal vragen. Examenkandidaten moeten met het beantwoorden van de vragen laten zien de teksten inhoudelijk te begrijpen. Hierbij hoort ook begrip van de opbouw van de tekst, welk doel de schrijver heeft met zijn tekst, welke toon de schrijver hanteert, welke stijlmiddelen er ingezet worden om de beoogde reactie bij de lezer te genereren, etc. De vragen zijn gevarieerd, zowel inhoudelijk als qua vorm. De kandidaat moet aantonen de verschillende aspecten die samen deel uitmaken van leesvaardigheid, voldoende te beheersen.

Regels voor de correctie

Voor de individuele leerling en het onderwijs in zijn totaliteit is het van belang dat kandidaten kunnen rekenen op een gelijkwaardige beoordeling en er geen sprake is van willekeur bij de correctie en scoring. De paragrafen *1 Regels voor de beoordeling*, *2 Algemene regels* en *Vakspecifieke regels*, te vinden aan het begin van de correctievoorschriften, zijn bedoeld om hieraan ondersteuning te bieden en het correctiewerk te vergemakkelijken.

De beoordeling van meerkeuzevragen

De centrale examens moderne vreemde talen havo en vwo bestaan uit meerkeuzevragen, open vragen, citeervragen en voorgestructureerde vragen. De beoordeling van meerkeuzevragen zal over het algemeen geen problemen opleveren. Een meerkeuzevraag kan 0 of 1 scorepunt opleveren. Regel 4 van de *Algemene regels* in het correctievoorschrift geeft aan hoe om te gaan met de scoring. Het is niet toegestaan om af te wijken van het beoordelingsmodel.

De beoordeling van open vragen

De beoordeling van de open vragen geeft soms aanleiding tot discussie tussen correctoren. Het correctievoorschrift kan, als het gaat om open vragen, niet altijd volledig zijn. Examenkandidaten kunnen bij open vragen antwoorden anders formuleren dan in het correctievoorschrift is aangegeven en die antwoorden kunnen door correctoren verschillend worden geïnterpreteerd. Of het geformuleerde antwoord nog binnen de grenzen van het beoogde goede antwoord valt, is aan de eerste en tweede corrector om te bepalen. Correctoren zullen vanuit hun deskundigheid zelf moeten bepalen of een antwoord goed (genoeg) is. Bepalingen 3.2, 3.3, 3.7 en 3.8 van paragraaf 2 *Algemene Regels* geven wel richting. De mogelijkheid om aan antwoorden die niet in het correctievoorschrift staan toch een scorepunt toe te kennen, is bedoeld voor niet gegeven antwoordalternatieven die op vakinhoudelijke gronden wel juist zijn. Deze mogelijkheid is niet bedoeld om een gebrekkig of onvolledig antwoord toch maar goed te rekenen.

In het onderstaande voorbeeld van een open vraag Spaans vwo is het mogelijk dat de kandidaat niet letterlijk het antwoord geeft zoals in het correctievoorschrift opgenomen. Het antwoord in het correctievoorschrift wordt daarom ook ingeleid met de woorden "Een juist antwoord komt neer op de volgende kenmerken:". Een antwoord anders verwoord, maar van gelijke strekking is hier ook goed. Om een discussie over de beoordeling van een antwoord als "De winkeliers kenden hun klanten" voor te zijn, hebben de examenmakers bij dit voorbeeld hierover al bij het antwoord in het correctievoorschrift een opmerking geplaatst. Als zij deze opmerking niet hadden geplaatst, zouden bij de beoordeling van een dergelijk antwoord de regels 3.2 en 3.3 van toepassing zijn. In veel gevallen zullen examenmakers echter proberen een gelijkwaardige correctie te ondersteunen door de opname van een opmerking bij het antwoord in het correctievoorschrift.

Een voorbeeld van een open vraag uit het examen Spaans vwo 2017-2 (tekst 5, vraag 17)

De vraag luidt:

Lees de regels 1-17 ("Una ... supermercados").

2p Noteer de twee kenmerken van "este concepto tradicional de consumo" (regel 16).

In het beoordelingsmodel staat dit:

maximumscore 2

Een juist antwoord komt neer op de volgende kenmerken:

- Men moest naar verschillende winkel/speciaalzaken gaan om de boodschappen te doen
- De winkeliers gaven persoonlijk advies

Opmerking

Als de kandidaat antwoordt "De winkeliers kenden hun klanten", mag er ook een scorepunt toegekend worden.

De mededeling die boven de opgaven van de centrale examens moderne vreemde talen staat (*Let op: beantwoord een open vraag altijd in het Nederlands, etc.*) laat weinig twijfel bestaan over de taal waarin het antwoord op open vragen geformuleerd dient te worden. De instructie heeft tot doel te voorkomen dat kandidaten bij open vragen (die expliciet niet als citeervraag zijn bedoeld) stukken uit de bevraagde tekst overschrijven, zonder dat voor de corrector duidelijk is of de kandidaat ook daadwerkelijk begrijpt wat er staat. Door kandidaten te dwingen zelf het antwoord in het Nederlands te formuleren is het eerder duidelijk of de kandidaat de tekst heeft begrepen.

De beoordeling van citeervragen en voorgestructureerde vragen

In het examen zitten ook citeervragen en voorgestructureerde vragen zoals beweringenvragen. Vragen waarvoor de kandidaat het juiste tekstdeel moet aanhalen zoals bij citeervragen, zijn er in meerdere soorten.

Citeervragen

Soms is het van belang dat de kandidaat zowel het begin als het einde van het citaat aangeeft, in andere gevallen hoeft de kandidaat slechts het begin aan te geven. In die gevallen luidt de opdracht dan ook meestal: "Citeer de eerste twee woorden van de zin waarin ...". Het antwoord bestaat dan niet uit die eerste twee woorden, maar is de zin. De instructie dient om te voorkomen dat de kandidaat lange stukken tekst moet overschrijven. Citeert de kandidaat meer dan de eerste twee woorden van de juiste zin dan geeft hij nog steeds het correcte antwoord op de gestelde vraag en verdient hij derhalve natuurlijk het scorepunt dat of de scorepunten die de vraag waard is (zie ook het voorbeeld Duits havo in onderstaand kader).

Een voorbeeld van een citeervraag uit het examen Duits havo, 2017-2 (tekst 8, vraag 26)

De vraag luidt:

"Düsseldorf hat ... Namen einzureichen." (regel 3-5)

Welke reden daarvoor wordt in het vervolg van de tekst gegeven?

De instructie is als volgt:

Citeer de eerste twee woorden van de zin waarin die reden staat.

In het beoordelingsmodel staat dit:

maximumscore 1

Wir wollen (regel 15)

Opmerking

Acceptabel: Als de juiste zin (deels) verder is overgenomen of de juiste zin op een andere manier is aangewezen.

Het gaat om deze zin:

„Wir wollen nicht still den Namen ändern, sondern unsere Fans auch ein Stück weit mit einbeziehen“, sagt Markus Sekulia, Projektleiter *Social Media* bei der Stadt Düsseldorf.

Als de kandidaat behalve de eerste twee woorden de gehele zin overneemt of een groter deel van deze zin dan slechts de eerste twee woorden, dan heeft hij nog steeds laten zien de zin gevonden te hebben waarnaar gevraagd wordt. De opmerking in het correctievoorschrift geeft dit in dit geval ook al aan. Ook mag de zin op een andere manier zijn aangewezen, zoals bijvoorbeeld: 2^e zin van alinea 3.

Soms is het ook voldoende als alleen het eerste woord van de gevraagde zin door de kandidaat is opgeschreven. Dit woord mag dan uiteraard niet het beginwoord zijn van meerdere zinnen in de bevraagde tekstpassage of tekst.

Er zijn echter ook citeervragen waarbij van de kandidaat gevraagd wordt precies aan te geven waar het antwoord begint en waar het eindigt. In het correctievoorschrift zal dan ook een duidelijk begin en einde van het citaat te vinden zijn. Analoog aan wat hierboven staat, geldt ook hier dat het antwoord niet fout wordt als de kandidaat opschrijft wat er tussen begin en einde staat. Terwijl de instructie aangeeft dat slechts het eerste en laatste woord van de bedoelde passage opgeschreven hoeft te worden, is het antwoord niet fout als ook de tussenliggende woorden zijn opgenomen en is het respectievelijke aantal scorepunten wel degelijk verdiend. Citeert de kandidaat ook nog tekst buiten het deel dat in het

correctievoorschrift staat, dan geeft hij of zij geen correct antwoord meer op de gestelde vraag en dient het respectievelijke aantal scorepunten niet te worden toegekend.

Behalve bovenstaande typen citeervragen, is er ook nog een derde variant: een vraag waarvoor de kandidaat heel specifiek één of een heel beperkt aantal woorden moet aanwijzen. Bij die vragen staat in het beoordelingsmodel duidelijk vermeld dat meer of minder citeren niet is toegestaan (zie het voorbeeld Engels havo in onderstaand kader).

Een voorbeeld van een citeervraag uit het examen Engels havo, 2016-1 (tekst 3, vraag 5)

De vraag luidt:

"Shiloh and Cherokee" (alinea 1)

1p Met welke typering van twee woorden later in de tekst vat de schrijfster samen hoe zij denkt dat hun ouders deze kinderen zien?

Citeer deze typering.

In het beoordelingsmodel staat dit:

maximumscore 1

(a) lifestyle accessory (alinea 3)

Opmerking

Wanneer er meer geciteerd wordt dan hierboven aangegeven of minder dan het deel dat niet tussen haakjes staat, geen scorepunt toekennen.

Voorgestructureerde vragen: beweringen- of stellingvragen

Ook beweringen- of stellingvragen geven soms aanleiding tot verschil in beoordeling. Soms wordt van de kandidaat gevraagd hier met wel of niet op te antwoorden, soms gaat het om een juist of onjuist, in sommige gevallen moet de kandidaat bepalen of iets positief of negatief is en in weer andere gevallen hoeft er slechts een ja of nee geantwoord te worden. Kandidaten houden zich soms niet precies aan de instructies. Als het correcte antwoord luidt: *1 wel 2 wel 3 niet 4 niet*, en de kandidaat antwoordt *1 ja 2 ja 3 nee 4 nee*, **of** *1 + 2 + 3 - 4 -* of eventuele andere variaties hierop, is dan de vraag verkeerd beantwoord? Het is duidelijk dat in al deze gevallen de antwoorden op 1 en 2 als positief en op 3 en 4 als negatief zijn bedoeld. Het is weliswaar niet exact overeenkomstig het beoordelingsmodel in het correctievoorschrift, maar als antwoord op een beweringenvraag geeft het toch aan dat de kandidaat de tekst heeft begrepen.

Een voorbeeld van een beweringenvraag uit het examen Frans havo 2017-1 (tekst 3, vraag 5)

De vraag luidt:

1p Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de derde alinea.

1 In de Middeleeuwen bedachten leerlingen tijdens het carnaval liedjes waarmee ze hun leraren voor gek zetten.

2 Tijdens het carnaval verkleden de feestgangers zich bij voorkeur als wilde dieren.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer op het antwoordblad.

In het beoordelingsmodel staat dit:

maximumscore 1

1 wel

2 niet

indien twee correct 1

indien één of geen correct 0

Als een kandidaat bij bovenstaande vraag bijvoorbeeld *1 ja, 2 nee* heeft geantwoord, geeft hij ook aan de tekst op het bevroegde onderdeel begrepen te hebben en moet hem de maximumscore 1 worden toegekend.

Andere voorgestructureerde vragen

In de centrale examens moderne vreemde talen komen ook andere soorten voorgestructureerde vragen voor (zie voorbeeld Engels in onderstaand kader). Bij dit soort vragen wordt in de vraag vaak aangegeven uit welke antwoordopties gekozen moet worden, wat de vraag tot een gesloten vraag maakt.

Een voorbeeld van een voorgestructureerde vraag uit het examen Engels havo 2017-1 (tekst 13, vraag 43)

De vraag luidt:

1p "and we can no longer do without it" (tweede deel van de titel)

Wordt dit gegeven in het artikel nog eens benadrukt?

Zo nee, antwoord "Nee". Zo ja, noteer het nummer van de alinea waarin dit gebeurt.

In het beoordelingsmodel staat dit:

maximumscore 1

(Ja, alinea) 4

Een fout of onvolkomenheid in het correctievoorschrift

Mocht een corrector denken dat er een fout of onvolkomenheid in het correctievoorschrift staat, dan kan hij dit bij het CvTE via Examenloket via het [contactformulier](#) op www.examenloket.nl melden. Als blijkt dat hij gelijk heeft, dan volgt een officiële aanvulling van het CvTE op het correctievoorschrift als de consequenties van de fout niet te verwaarlozen zijn en de correctie niet te ver is gevorderd. Mocht er sprake zijn van een aantoonbare fout, maar de correctie is al te ver gevorderd, dan kan CvTE besluiten de normering aan te passen. Berichten over aanvullingen op het correctievoorschrift worden gecommuniceerd via [Examenblad.nl](#) aan de examensecretaris van de school. Om goed op de hoogte te zijn van de informatie over de centrale examens voor uw vak kunt u zich ook zelf via de examensecretaris op uw school aanmelden voor het mailsysteem van [Examenblad.nl](#), zie [paragraaf 1.3](#) van de [Septembermededeling](#).